

A MISKOLC-SELYEMRÉTI ÉS A MISKOLC-MINDSZENTI RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIA REJTETT KINCSEI

Vámosi Katalin

Herman Ottó Múzeum, Miskolc

Absztrakt: Meilinger Dezső festőművész egyik remekműve, az Új kenyér triptichon – kisebb méretű munkáival együtt – a Miskolc-selyemréti Római Katolikus Plébánia közösségi házában látható; a másik nagyméretű, háromrészes műve Nagypéntek címen a Miskolc-mindszenti Római Katolikus Plébánia tulajdonát gazdagítja más festmények mellett. Utóbbi helyen többek között Takács István freskóvázlata, egy női portré és kanonokokról készült portrészorozat is található. Meilinger festménye és az apát-kanonokok arcképei az emeleti nagyterem vagy díszterem falait díszítették egykoron, viszont a 2013-as felújítást követően közülük csak a portrék kerültek vissza eredeti helyükre, Meilinger Dezső nagyméretű képe jelenleg raktárban található.

Kulcsszavak: triptichon, novecento, plein air, luminizmus, Ráth-díj, Zala-érem

BEVEZETÉS

Meilinger Dezső (Eger, 1892–Miskolc, 1960) neve Miskolcon elsősorban az általa alapított Képzőművészeti Szabadiskolához és a Képzőművészeti Főiskola művésztelepéhez kötődik. Emlékiratának bejegyzése életének korábbi eseményére világít rá, közvetlenül a katonai leszerelését követő időszakára, amikor még nem foglalkozott a miskolci művészeti élet lehetőségeivel: „...*Hazagondoltam. Dr. Szymrecsányi Lajos érseknél jelentkeztem audienciára. Az egri Lyceum csillagvizsgáló tornyának néhány üresen álló termét gondoltam elkérni tőle egy általam felállítandó Képzőművészeti Szabadiskola számára.*” Az érsek nem adott egyértelmű visszajelzést kezdeményezésére, „és attól tette függővé [válaszát], hogy a békekötés után meginduló rendezett viszonyok milyen mértékben fogják igénybe venni számszerűen is a Lyceum rendelkezésére álló terméit.” Meilinger meg is feledkezett erről a kísérletéről, hiszen a már működő miskolci Képzőművészeti Szabadiskola és a szerveződő művésztelep teljes figyelmét lekötötte. Két évvel később, 1921-ben dr. Nagy János kanonok – az érsek úr nevében – felkereste a festőművész Egerben lakó édesapját és tudatta vele, hogy főméltósága egyházművészeti alapon művésztelepet óhajt létesíteni, az intézmény élére pedig Meilinger Dezsőt szándékozik kinevezni. „*Apám azonnal közölte a kanonok úrral, hogy üzenetét továbbítani fogja, de nem hiszi, hogy annak eredménye lenne, mert én lekötöttem már magamat a Főiskola miskolci*

művésztelepe mellett. Ennek ellenére az érsek úr személyesen interveniált a kultuszminiszternél személyem átengedése végett. A miniszter ezt a kérelmet nem teljesítette, de én sem vállalkoztam volna már.”¹

Miskolcon, a Kossuth utcán Meilinger Dezső gyakran találkozott művészismerőseivel – Nyitray Dániellel, Kun Józseffel és Mokry-Mészáros Dezsővel – önzetlen jó barátja, Tamás Vilmos lakásán, ahol egymás társaságában múltatták az időt. A budapesti Wacha cég képviselőjében Miskolcon dolgozó építész a városi építkezéseket irányította, szabadidejében viszont szívesen barátkozott és időzött művészek társaságában. Lakásán igazi bohém művésztársaság verődött össze az említett miskolci művészekből, akik művészetről beszélgettek, vitáztak, művésztelep és szabadiskola létesítéséről álmodoztak. A zavaros közállapotok viszont – úgy gondolták – nem kedveznek utóbbiak létrehozásának. Társalgásaik témái a helyi sajtóorgánumok érdeklődését is felkeltették, az újságok cikkei leközltek elképzeléseiket és terveiket, aminek köszönhetően az alapítás gondolatával egyébként is kacérkodó Meilinger Dezső meggondolta magát és szabadiskolájának megszervezésébe fogott, helyetteseként Nyitray Dánielt vette maga mellé. A kezdeményezés iránt nagy volt az érdeklődés. Régi jó barátja, Szontágh Tibor festőművész és rajztanár

1 [Meilinger Dezső:] *Emlékirataim*, 1919. 38–39. Kézirat, magántulajdonban.

jóvoltából a katolikus gimnáziumban kapott helyet, ahol 82 hallgatóval júniusban elindította iskoláját.² Augusztusban értesítették, hogy a tanév elejétől, szeptembertől – teremhiány miatt – más helyiségről gondoskodjon, ami első próbálkozásának végét jelentette. Barátja, Kun József szobrász ajánlotta figyelmébe az Egri-féle szanatóriumot, amit már ismert Meilinger, hiszen az épületben helyezték el 1917 nyarán a miskolci 10-es honvéd ezred pótzászlóaljának felülvizsgálatos osztályát, ennek tagjaként itt festette meg első festményét.

Belevágott a szanatórium felső épületének renoválásába, átalakításába, amiben többen segítségére voltak. „*Tamással megbeszéltük a helyrehozatalát és helyreállítását [...] Akos bácsi elvből nem ír alá váltót, meg sem kíséreltem. Szentpáli István polgármesterhez mentem, aki garanciát vállalva megszerezte az épület bérleményét [...] Neumann Adolf az Ő közbenjárásával kölcsönt eszközölt ki a kereskedelmi és ingatlan bank Rt-től [...] festményeimet helyeztem letétbe a kölcsön fedezetére. A bankkal 2 éves szerződést kötöttem, a felső épületet bérbe vettem [...] 9 munkaterem állt rendelkezésre. Közben dolgoztam, dolgoztam. 1919. november 1-jén hurcolkodtam be az új lakásomba, a szanatóriumba. [...] (Egyidejűleg 1919. november 1-jén elsőként a városháza nagytermében bemutatkozó gyűjteményes kiállítást is megnyitottam) [...] Szabadiskolám ugyanakkor nyílt meg*”³ – emlékezik a kezdeti, nehézségekkel terhes időszakra.

Az egykori Egri Miksa-féle vízgyógyintézet épülete és nagy parkja – vele szemben a Vörös Rák vendéglő és az Erzsébet kórház – már eléggé távol esett a várostól. A szerelmespárok (Abonyi Jóska, Koronkai Rózsi) kedvelt helye volt, ide jártak ki. „*A népkerttől és másik oldalon a Kálváriától alig volt egy-két ház, legfeljebb borházfélék vagy szőlőkunyhók. Az Arborétum út és a Művész utca vízmosa*

árokra emlékeztetett, a helyén inkább vízfolyás volt. A villamos viszont már ebben az időben is közlekedett.”⁴

A nyári hónapokban működő Magyar Képzőművészeti Főiskola miskolci művésztelepét a vízgyógyintézet⁵ épületében 1921-ben szintén Meilinger Dezső szervezte meg, aki gondnoka⁶ majd később tanára⁷ is lett a telepnek. „*Amikor a miskolci művésztelepet megszerveztem, fűt-fűt ígért a Főiskola mélyen tisztelt képviselője, többek között a Főiskola tanszékét is. [...] Egyedül a miniszter (dr. Vass József kultuszminiszter) tartotta szavát, amikor valóban felajánlotta számomra a Képzőművészeti Főiskola tanszékét, amit azon pillanatban személyesen íróasztala előtt állva, szemtől szembe vele, megköszöntem és nem fogadtam el, volt erkölcsi bátorságom visszautasítani azt huszonkilenc éves koromban, [...] az első világháború után 1921-ben. Egyébként is jelszó volt ebben az időben: Nem menni az állam nyakára!*”⁸

1921 nyarán már meg is érkezett Miskolcra Benkhard Ágost főiskolai tanár tizenkét főiskolai növendékkel (DOBRIK 2006, 4). Meilinger Dezső a nyári időszakot leszámítva az év további részében Nyitray Dániellel az 1919-ben elindított szabadiskolát vezette, ahol rajtot és festészetet oktattak. „*Kezdeményezésem (képzőművészeti szabadiskolám, amely magva lett a miskolci művésztelepnek) Miskolcon az első volt a háború után, amelyet később több ilyen kezdeményezés követett és eredményeként közvetve a magyar vidék városában is megindult több-kevesebb eleven erővel az önálló képzőművészeti élet és a művészetek iránti érdeklődés is, amelyről az 1914-es előtti időkben alig vagy egyáltalán nem lehet beszélni. Ha éltek is egyes helyeken művészek [19]14 előtt elszigetelve egyedül éltek és dolgoztak, figyelemreméltó akcióképes képzőművészeti élet nem volt csak a három művésztelepi*

2 *Emlékirataim* 30–31., (Vö. DOBRIK 2006, 3).

3 *Emlékirataim* 23., 28–35.; Évente kétszer, tavasszal és ősszel egyéni tárlaton mutatkozott be Miskolcon, a Korona szálló első emeleti kiállítótermében. Főiskolásként már 1911-től szerepelt a Nemzeti Szalon, majd 1913-tól a Műcsarnok csoportos tárlatain. A miskolci királyi 10-es honvéd gyalogezred hadikiállításán, 1917-ben a vármegyeházán is kiállított – és rendező is volt – Kövér Gyulával együtt. 1926-ban Egerben, 1934-ben, 1942-ben és 1947-ben Miskolcon is megrendezte gyűjteményes tárlatait. 1940-ben, 25 éves miskolci működése alkalmából jubileumi kiállítása nyílt a Korona szállóban, ahol bemutatta Új kenyér című képét. 1941. november 6–24. között ugyanitt állította ki másik nagyméretű festményét, a Nagypénteket. MNL BAZML IV. B. – 1906/b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai 135/1940., 1611/1941.; (PIPICS é. n. 192–193).

4 *Emlékirataim*. Családalapítás. 34.

5 A Kincstár 1922-ben vásárolta meg az ingatlant, a Miskolci Szanatórium és Vízgyógyintézet komplexumát és ezt követően lett a neve Miskolci Művésztelep. Nagy Árpád miniszteri tanácsos 1922. április 19-én kérte a várostól a telekkönyvi kiigazítást miniszteri rendelet alapján. MNL BAZML IV. B. – 1906/b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai 10214/1922.

6 A főiskola miskolci művésztelepén 1935. november 1. és 1937. október 31. között műtermi ösztöndíjban részesült Meilinger Dezső, aki „*a művésztelep – első ízben a 169.006/1921.III. V. K. M. sz. rendelettel kötelezett – gondnokaként is működik*” (FERENCZY 1936–37, 55).

7 Augusztus elejétől Meilinger Dezső Burghardt Rezső professzor úrral Sajóecsegen töltötte a nyarat. *Magyar Élet* 5/235 (1943. október 17.) 6.; Hatvannégy kép az őszi Meilinger-tárlaton. Sajóecsegi festményeiről, a temperáról és téli képeiről nyilatkozik Meilinger Dezső. *Magyar Élet* 4/265 (1942. november 22.) 6.

8 *Emlékirataim* 1950. július 28. 37.

székhelyen: Nagybányán, Szolnokon és Kecskeméten” – írja visszaemlékezve erre a korszakra Meilinger Dezső.⁹

Miskolc város polgármestere, Hodobay Sándor – a törvényhatósági bizottsággal egyetértésben – szorgalmazta művészi értékű képek vásárlását a miskolci művésztelep festőművészeitől, egyéni kiállításain kiválasztva azokat. A város a festményvásárlásokkal egyrészt a művészeket kívánta támogatni, másrészt a város vagyonát igyekezett gyarapítani. A megvásárolt képeket különféle hivatalokban, irodákban helyezték el. Meilinger Dezső „Tapolcai részlet” című művét 1925 februárjában vette meg a Városi Tanács,¹⁰ amit öt év múlva „Bizony Ákos portré”-ja követett, majd 1939-ben két képet és 1940-ben egyet vásároltak meg tőle.¹¹

A városban letelepedett festőművész pedagógiai tevékenysége egyre szerteágazóbb lett. A szabadiskolai és művésztelepi tanári feladatokon túl az 1936–37-es tanévtől rajztanár a Királyi Katolikus Fráter Gimnáziumban¹² és a miskolci Magyar Királyi Állami Fa- és Fémipari Szakiskolában, a mai Andrássy Gyula Szakközépiskola elődjében,¹³ majd megválasztották a miskolci területi Képzőművészeti Kör vezetőjének.¹⁴

Alapító tagja volt a Miskolci Művészek Társaságának és titkára a Lévay József Közművelődési Egyesület Képzőművészeti Szakosztályának. Az egyesület titkárának javaslati és véleményezési joga kiterjedt a Korona szálló termék kiállításai és más egyéb célra (bálokra, jótékonyági és irodalmi estekre, hangversenyekre) történő kiadására, amit kérvényezés esetén a polgármester felé jelzett.¹⁵

A város művészeti életében egyre aktívabb szerepet vállaló művész egyházi megrendeléseket is kapott. Az 1935-ben felszentelt miskolctapolcai Jézus Szíve Sziklakápolna szentképének és a Zárda kápolna mennyezeti freskójának megfestésére kérték fel, majd később a mindszenti templom stációinak elkészítésére.

A miskolc-vasgyári evangélikus gyülekezet portrémegrendelésekkel látta el.

„A súlypontot Miskolcra helyeztem, mikor ide telepedtem, és célkitűzésem megvalósításához hozzáfogtam [...] Miskolc a centrum számomra, abonnan érdeklődésem 1919 óta szerteszét sugárzik. [...] Miskolcon tértem vissza mindenkor nagy szeretetembe, az Alföldre, a Tisza vidékére. [...] Letettem a garast és nem bántam meg, hogy Miskolcon maradtam, hogy életem munkáját erre a városra alapoztam. A magáévé fogadtam, eltartott, közönsége a munkámat megbecsülte, személyemet megtisztelté” – olvashatjuk vallomását a szeretett városról.¹⁶

Felesége, Thuránszky Erzsébet¹⁷ szintén a városhoz kötötte, aki Bizony Ákos jogász, országgyűlési képviselő és Hosszúfalusy Róza festőművésznő fogadott lánya volt. Valószínűleg 1917-ben ismerkedtek meg, amikor Meilinger Dezsőt a 10-es honvéd pótzászlóaljhoz vezényelték Kövér Gyula festőművésszel és Thurzó Nagy László költővel, újságíróval együtt, és megbízták őket a hadikiállítások rendezésével és a kísérő programok,

16 *Emlékirataim* 1950. november 9. 5., 8., 10.

17 Thuránszky Erzsébetnek (1890. október 13-án született Denverben, USA, Colorado állam) és testvérének, Rózsának (1888. július 12-én született Denverben) szülei halálát követően Bizony Ákos ügyvéd, országgyűlési képviselő lett a gyámja. Rokoni kapcsolatban álltak, hiszen Bizony Ákosné Hosszúfalusy Róza és a két Thuránszky lány édesanyja, Hosszúfalusy Diana testvérek voltak. Hosszúfalusy Diana hites urával, Thuránszky Istvánnal Amerikában próbált szerencsét, miután férje elkártyázta borsodi birtokait. Thuránszky István a tengerentúlon kereskedéssel próbált pénzt keresni, amivel sikerült is jelentősebb vagyonra szert tennie. Utolsó alkalommal indult üzleti útjára a tervezett hazatérésük előtt, amikor Denver felé tartva rablók kifosztották és megölték. Felesége a hír halatán szívinfarktusból azonnal meghalt. Az Amerikában élő ismerősök a két életben maradt lányt hajóra „rakták” Bizony Ákos kérésére, aki Genovában várta őket. Feleségével gondoskodott a lányok tanításáról és mindkettőjüket beíraták szeptember elsején az 1900–1901-es tanévre a miskolci református felsőbb leányiskolába. Thuránszky Erzsébet 15 éves korában, IV. osztályosként, 1905. július 22-én sikeres vizsgát tett. Az 1903–1904-es iskolai évben egyikőjük neve sem szerepel a beíratási könyvben, viszont a következő évben Erzsébetet már bejegyezték a IV. osztályos tanulók közé, testvérét, Rózsát ellenben nem, mivel időközben betegségben meghalt. (MNL BAZML VIII. 57. 2. kötet A Tiszáninneri Református Egyházkerület miskolczi Tóth Pál Nőnevelő Intézete Leánygimnáziuma és Lyceuma iratai, Beíratási könyv 1895/6–1908/9.; MNL BAZML VIII. 57. 3. kötet A Tiszáninneri Református Egyházkerület miskolczi Tóth Pál Nőnevelő Intézete Leánygimnáziuma és Lyceuma iratai, I–V. osztály osztályzati könyve 1904–1905. iskolai év.; Horváthy Judit szíves közlése alapján.)

9 *Emlékirataim* 1950. november 9. 3–4., 7.

10 MNL BAZML IV. B. – 1906. b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai 6251/1925.

11 MNL BAZML IV. B. – 1906. b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai 9243/1930.; 10690/1939., 15567/1939.; 45382/1940.

12 https://library.hungaricana.hu/hu/view/Miskolc_20529_katolikus_fogimn_20578_1936/?pg=0&layout=s9-10.,99. (utolsó letöltés: 2017. május 1.)

13 <http://www.agysz-miskolc.hu/centenarium/igazgatok.php> (utolsó letöltés: 2017. május 1.)

14 HOM KA *Meilinger Dezső kérdőíve*

15 MNL BAZML IV. B. – 1906. b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai 90/1936.

rendezvények szervezésével. Miskolcon, Bizony Ákosné műtermében állították fel műhelyüket,¹⁸ bizonyára itt találkozott először a két fiatal. 1918 márciusában már jegyben jártak, amire a 10-es honvéd újság több tréfás hangvételi története utal.¹⁹ Első gyermekük, Éva 1919. augusztus 9-én született az Erzsébet kórházban, Miskolcon.²⁰

Itáliai tanulmányútjainak, az ott megismert olasz neoklasszicizmusnak, azaz a novecento festészetnek és magyar változatának, a római iskola hatásának köszönhetően temperaképein a harmincas évek közepétől stílusbeli változás következett be. 1939 és 1941 között temperával festett vallási témájú festményei – az Új kenyér és a Nagypéntek címűek – a kritikusok legjobb bírálatait kapták és díjakat nyertek a budapesti Múcsarnok kiállításain. 1941-ben az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tagjai közé választotta a festőművészt.²¹

MEILINGER DEZSŐ ÚJ KENYÉR CÍMŰ TRIPTICHONJA

Meilinger Dezső első nagyméretű kompozícióját, az Új kenyér című triptichont (1. kép) 1938-ban kezdte érlelni magában és 1939-ben festette meg hat hónap alatt.²² Több éven keresztül lépésről lépésre közelítette meg a témát,²³ amelyhez az első inspirációt egy aratóébred személyes impressziói szolgáltatták számára. „Úgy tíz évvel

ezelőtt a Tisza mellett festegettem és Dorogmán láttam, hogy a szegényebb munkások a mezőgazdasági munkák idején egymást nemcsak szerszámok kölcsönzésével, hanem munkával is kísérik. Az új kenyér megszületésekor ezt a munkát bőséges lakomával térítik vissza. Ilyenkor tartják meg az aratólakomát, ahol sor kerül az új kenyér felkínálására. [...] Krisztusnak az utolsó vacsorán elhangzott kijelentésére gondoltam, [ezért] az aratóvendégség házigazdájának [tettem meg].”²⁴ „Most a kenyeret vette kezébe, hálát adott, megtörte és odanyújtotta nekik ezekkel a szavakkal: „Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyétek az én emlékezetemre!” (Lk 22,19) – mondta Jézus az utolsó vacsorán. Jézus Krisztus az önmagát felajánló lelki táplálék bűneink bocsánatára és az örök élet elnyerésére. A második Ádám, aki vállalta a szenvedést, a kereszthalált az emberek iránt érzett mérhettelen szeretete folytán, hogy megváltsa és megmentse őket az örök haláltól, a sátán uralma alól. „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete van, s fel-támasztom az utolsó napon. A testem ugyanis valóságos étel, s a vérem valóságos ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az bennem marad, én meg benne. Engem az élő Atya küldött, s általa élek. Így az is élni fog általam, aki engem eszik. Ez a mennyből alá szállott kenyér nem olyan, mint az, amelyet atyáitok ettek és meghaltak. Aki ezt a kenyeret eszi, az örökké él.” (Jn 6,54–58)”²⁵

Meilinger Dezső az Új kenyér című festményén valóban az aratóébredet adaptálta az utolsó vacsora jelenetéhez. Egy képen kétféle étkezést ábrázolt és megtalálta az ételek közötti analógiát: a táplálék éltető jellegét. Az, ami a testnek a kenyér, ugyanaz a léleknek az átváltoztatott ostya, azaz Krisztus teste. A téma klasszikus kompozíciós megoldását követte, viszont aktualizálta azt, amikor Jézus Krisztus alakját tipikusan magyar emberek közé, a magyar tájba, határba helyezte. Az alkotás nemes egyszerűséggel, de monumentálisan közvetíti az eszmét, a grandiózus gondolatot: „A verejték[et] és megszentelt eredmény[ét]: a kenyéradás[t], amelyel a Jóisten kegyelme jutalmazza meg a dolgozókat, akik közé leül a mindig velük való Krisztus, hogy részt vegyen ebédjük egyszerű örömeiben és megáldja az új kenyeret.”²⁶ A munka, az enivaló és a hit fenséges magyar himnusza, trilógiája ez a festmény.

18 HOM HTD 53. 3200. Anyagrendezés. 10-es honvéd újság II. évf. 1918. 15. 11.

19 HOM HTD 53. 3200. Dezső jegygyűrűje. 10-es honvéd újság II. évf. 1918. 15. 12.; Dezső titokzatos utazása. 10-es honvéd újság II. évf. 1918. 16. 8.

20 *Emlékirataim* 32.

21 Meilinger Dezső festőművész kiállítása március 1-én, szombaton este nyílik meg. *Magyar Élet* 3/46 (1941. február 25.) 7.

22 *Emlékirataim* 26.

23 „A sajtócségi évek tanulságai a színfelfogásomat termékenyítették meg különösen eredményesen, színeim ebben az időben világosodtak ki.” Az itt készült festményeit már kizárólag temperával festette, amelyek „ujjgyakorlatként” megalapozták a későbbi nagyméretű kompozíciók megalkotását. A temperát úgy kezelte, mintha mindenre képes olajfestékkel festene, pedig a kezelése nehéz, tudást és nagy gyakorlatot igényel. De őt mindig a nehezebb feladatok izgatták (Meilinger D. kiállítás megnyitása, 1942. 12. 28. HOM KA). Sajócegre Burghardt Rezsővel 1936-tól 1943-ig, hét éven keresztül jártak festeni, majd a háború véget érte után ismét folytatták közös festőútjaikat a faluba. Később Csabai Kálmán is csatlakozott hozzájuk. *Emlékirataim* 24–25.

24 Nagy Gábor: Tíz évig festette és a firenzei kiállításra készült Meilinger Dezső díjnyertes képe. *Magyar Élet* 2/16 (1940. január 21.) 9.

25 <http://szentiras.hu/SZIT/Lk22> (utolsó letöltés: 2017. 05. 29.) <http://szentiras.hu/SZIT/Jn6> (utolsó letöltés: 2017. 05. 29.)

26 Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.

1. kép. Meilinger Dezső: Új kenyér (1939, tempera, vászon, 160×390 cm, j. j. l.: Meilinger 939, Miskolc-selyemréti Római Katolikus Plébánia.) Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 1. Dezső Meilinger: *New Bread* (1939, tempera on canvas, 160×390 cm, signed lower right: Meilinger 939, Miskolc-Selyemréti Roman Catholic Parish.) Photo by István Kiss Tanne

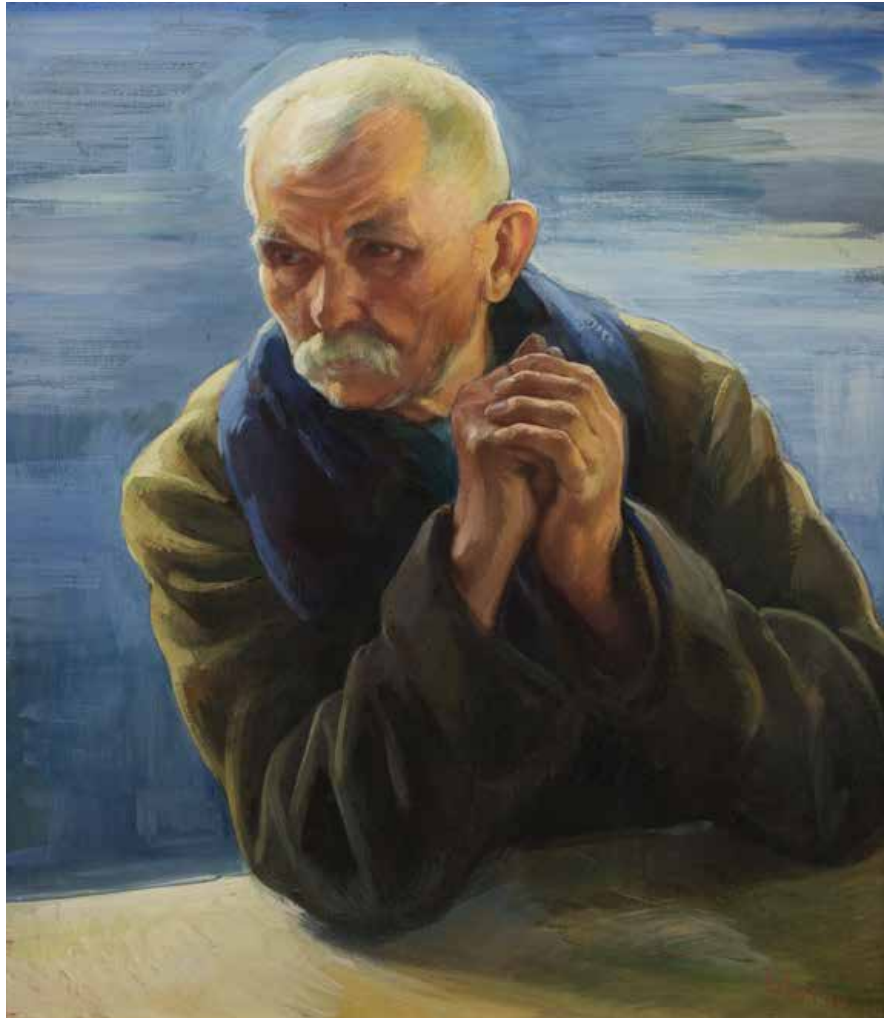
Jézus fehér ruhában, feje körül glóriával a kompozíció központi alakja, amint a kezében tartott kenyeret megáldja. Balján egy idősebb férfi kezeit összekulcsolva az asztalon könyököl, elmerengve szemléli a kenyeret, előttük, a pad végén kisfiú üldögél, kezében korsót tartva Jézus felé tekint. A triptichon középső táblájának háromszögbe komponált három alakja kvázi a Szentháromságot szimbolizálja. Mellettük két oldalon, a házi-szóttessel leterített asztal körül, 6-6 fős csoportban – az apostolok ábrázolásához hasonlóan megjelenítve – magyar parasztok láthatók ingben vagy mellényben, a bal oldali távozó férfi visel csak kalapot és zakót. A hatodik férfi lehajtott fejjel halad el az asztalt körülülők mellett, vele ellentétesen mozog jobb oldalon, azaz a központi három alak felé közeledik egy nő, kezében levesestálat tartva, tőle kissé távolabb, a kép szélén egy másik asszony fejkendős feje bukkan fel. A háttérben elterülő magyar föld, a learatott búzátábla, jobbra a tanyasi épület színes foltja a kerítéssel, a fákkal és a napraforgóval távlatot teremt az előtérben játszódó eseménynek. Az asztaltársaság szinte valamennyi résztvevője a kenyérré tekint gesztikulálva vagy mereven ülve, esetleg kezében pipát tartva, kivételt jelent a bal oldali távolodó férfi, a legszélső jobb oldali, a nézőnek szemben ülő férfi és mellette a fejkendős asszony, valamint középen a kisfiú révedő tekintettel. A komponálásnak ez a módja a festmény középpontja felé irányítja és koncentrálja a figyelmet, kijelöli a kompozíció fókuszát.

A műalkotásból sugárzik a magasztosság és a koncentrált figyelem. Erőteljes karakterek uralják a képet, monumentalitás, dinamika, tüzes, tiszta színvilág,

a komplementer színpárokkel felfokozott vizuális képi kifejezőerő hatja át a festményt. Stílusát az alföldi realista festészet és az olasz novecento magyar nemzeti jellegű, dekoratív, rajzos-színes tendenciája határozza meg.

A nagyméretű festménnyel együtt helyezték el a selyemréti (római katolikus) Szent István-plébániához tartozó közösségi házban Meilinger Dezső kisebb méretű műveit, összesen hét darabot, melyek közül az idős férfi portréja 1938-ban készült tanulmányként a triptichonhoz. A korabeli sajtócikkek a vázlatokról²⁷ is említést tettek. A Reggeli Hírlap így tudósított a miskolci tárlaton kiállított művekről: „Körülötte egy egész hehységet töltenek ki azok a tanulmányok, amelyek a művész lelkében esztendőké alatt megfogantak és azóta érő gondolatnak mozaikjai. »Az Úr asztalánál«, »Hazatérés«, »És én veletek vagyok...« című képek mindegyike egy-egy tanulmány volt ahhoz az elgondoláshoz, amely végül művészi tökéletességgel »Az Új

27 „Úgy tudjuk, hogy a díjnyertes festmény egyik tanulmánya Mézáros Zoltán miskolci gyógyszerész birtokába került.” Tíz évig festette és a firenzei kiállításra készült Meilinger Dezső díjnyertes képe. *Magyar Élet* 2/16 (1940. január 21.) 9.; Az első hevenyészett olajvázlatot ugyanúgy kiállította Miskolcon, a Korona szállóban többi tanulmányával együtt, mint magát a triptichont. Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.; hwl.: Az új Meilinger-képek. Ma nyílik meg Meilinger Béla [Dezső] kiállítása a Koronán. *Magyar Élet* 2/56 (1940. március 9.) 4.

2. kép. Meilinger Dezső:
Tanulmány az Új kenyér című képhez,
„Szabó bácsi”
(1938, olaj, vászon, 80×70 cm,
j. j. l.: Meilinger 938,
Miskolc-selyemréti
Római Katolikus Plébánia.)
Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 2. Dezső Meilinger:
'Uncle Szabó',
study for the painting 'New Bread'
(1938, oil on canvas, 80×70 cm,
signed lower right: Meilinger 938,
Miskolc-Selyemrét
Roman Catholic Parish.)
Photo by István Kiss Tanne

kenyérben kapott életet.”²⁸ A Magyar Élet újabbat is közölt, amelynek címe: „Vándor”.²⁹ A tanulmányok sorát a „Kártmányok” és a „Szabó bácsi” címűekkel egészítette ki a Magyar Jövő helyi lap.³⁰ Valószínűleg az utóbbi lehetett a selyemréti portré eredeti címe, amelynek modellje azonos a triptichonon Jézus mellett ülő idős férfivel, bár ruházatuk eltérő, de megegyezik a test- és kéztartásuk. A Kártmányok című festmény kompozíciós megoldása pedig kvázi előképe a későbbi nagyméretű képnek (2–3. kép).

Meilinger Dezső a triptichont eredetileg egy firenzei nemzetközi kiállításra festette, de a véletleneknek

köszönhetően³¹ végül Budapesten, a Múcsarnokban mutatta be az 1939. december közepétől 1940. január végéig megrendezett tárlaton, amelyen vitéz nagybányai Horthy Miklós húszéves kormányzását ünnepelték. A kiállítást rendező Csánky Dénes, a Szépművészeti Múzeum igazgatója³² látta meg először a kép értékét, és az első teremben, a legjelentősebb helyen állította ki.

A jubileumi tárlat bírálóbizottsága kiemelkedő elismerésben részesítette a festményt, két díjat is odaítéltek

28 Meilinger Dezső kiállításának sajtóbemutatója. Ma délután nyílik meg a kiállítás a közönség számára. *Reggeli Hírlap* 1940. március 9.

29 hwl.: Az új Meilinger-képek. Ma nyílik meg Meilinger Béla [Dezső] kiállítása a Koronán. *Magyar Élet* 2/56 (1940. március 9.) 4.

30 Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.

31 Az asztalos a festménynek készített ládát elszabta, rövidebbre vágta 10 cm-rel, továbbá a firenzei kiállításon csak olajképeket fogadtak, végül a háborús helyzet miatt nem is rendezték meg a tárlatot. Nagy Gábor: Tíz évig festette és a firenzei kiállításra készült Meilinger Dezső díjnyertes képe. *Magyar Élet* 2/16 (1940. január 21.) 9.

32 A Szépművészeti Múzeum részére vásárolta meg 1941-ben Meilinger: „Hazafelé a tiszatárjani révben” című festményét, ami korábban a genfi nemzetközi kiállításon szerepelt. Ma délután nyílik meg Meilinger Dezső festőművész kiállítása a Koronán. *Reggeli Hírlap* 1941. november 8.

3. kép. Meilinger Dezső: Kártyázók (1935, olaj, vászon, 155×140 cm, j. j. f.: Meilinger 935, Ltsz: HOM KGy 2016.1.)
Fotó: Szujó Imre Péter

*Fig. 3. Dezső Meilinger: Playing cards (1935, oil on canvas, 155×140 cm, signed upper right: Meilinger 935, HOM KGy 2016.1.)
Photo by Péter Imre Szujó*

az „Új kenyér”-nek.³³ „A képzőművészet két előkelő [országos] díját a [Képzőművészeti Társulattól elnyert] Ráth György-díjat és a [Magyar Képzőművészek Egyesületétől kapott] Zala-éremet hozta el abból a versenyből, amelynek zsűrije a legnagyobb fővárosi művészek alkotásai között válogathatott a díjak odaítélésénél”³⁴ – olvashatjuk a Reggeli Hírlap cikkében.

A műtörténészek, szakírók és hírlapi kritikusok körében is a legjobb bírálatokat kapta a triptichon.³⁵ Elek Artúr kritikája szerint: „Az első teremnek két hatalmas méretű festménye is van, Merén Gyula és Meilinger Dezső sokalakos kompozíciói. Meilingeré a hasonlíthatatlanul különös. Az Új kenyér a címe és Jézust ábrázolja magyar parasztok között. A parasztok mindegyike kitűnő embertanulmány. Kifejezés, jellemzés és mozdulatok megragadása tekintetében is kifogástalan.”³⁶ Márkus Pál említésre méltónak tartja Meilinger művét, ami az első teremben kapott helyet³⁷ Csók István, Knopp Imre és Hány Gyula képeivel együtt.³⁸

A korabeli sajtóból kiderül, hogy Meilinger Dezső elismerései³⁹ jelentős sajtóvisszhangot váltottak ki. „Egyet jelent a hivatalos magyar művészettörténelemben való bevonulással, a teljes beérkezéssel”⁴⁰ – méltatja a Magyar Jövő újságírója. A Katolikus Ösvény írása „egyszerre az ország legkiválóbb képzőművészei sorába iktatta őt. Meilinger Dezső egészen kivételes művészetét mi miskolciak jól ismertük s mindig a legkiválóbbak közé tartozónak vallottuk őt. Ezért a

most jött hivatalos elismerések különös örömet okoztak Miskolc egész műpártoló társadalmában.”⁴¹

A miskolci kiállítás megnyitása újabb hírhullámot indított el, aminek hatására tovább gyarapodtak a napilapok elismerő írásai a triptichonról.⁴² A budapesti kiállítást követően ugyanis nagyméretű kompozícióját Miskolcon, a Korona szállóban mutatta be 1940. március 9-től⁴³ április 9-ig,⁴⁴ majd ugyanebben az évben május 4-től Egerben, a Kaszinó nagytermében⁴⁵ is kiállította. Tréki-Török Andor, Miskolc város főjegyzője méltatta megnyitó beszédében Meilinger Dezső munkásságát és országos elismeréseit: „Ez a kettős siker dicsőséget jelent Miskolc város számára is. Mert bár Meilinger nem Miskolc város szülötte, huszonöt éve él Miskolcon s így e város fiának

41 Meilinger Dezső kitüntetése. *Katolikus Ösvény* 1940. január 28.

42 „A művészetét halálos komolysággal verő mester is úgy beszél erről a szerelmes gyermekéről, mint akét nemcsak megfestett, hanem emberi és magyar szociális cselekedetnek hosszú esztendőök munkájával és elmerülésével ténykedett közibénk. [...] Mert benne él a magyar fűgondolat: a Kenyér [...] a kenyéért izgzadó s az izgzadásban egymást forró szeretettel szerető és egymást kalákázva segítő falusi magyarság társadalma ott él rajta?” Vuicskits Jenő: A kenyér. Meilinger Dezső díjnyertes festménye. *Magyar Jövő* 22/55 (1940. március 8.) 2.; „Huszonöt esztendő művészi pálya és szüntelen szépet teremtő vágy csúcseredménye Az Új kenyér című kompozíció, amely Meilinger Dezső ma, szombaton este fél 6 órakor megnyíló kiállításán kerül először Miskolc nyilvánossága elé.” Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.; „Ki tudja fejezni a kor szellemét, erkölcsi jelfogását, műveltségét. [...] Meilinger minden új esztendőjét ez az új szellem vezeti és el kell ismerni, hogy van bátorsága is ezt az új irányt éppen a legnebezhebb területen követni. Temperáú búségesen adják vissza ezt a [novecentó] stílust, sokszor a valóságnak szinte megdöbentő erejével.” Meilinger Dezső kiállításának sajtóbemutatója. Ma délután nyílik meg a kiállítás a közönség számára. *Reggeli Hírlap* 1940. március 9.

43 Vö. Holnap este fél 6 órakor nyílik meg Meilinger Dezső festőművész kiállítása a Koronán. *Magyar Jövő* 22/55 (1940. március 3.) 3.; Meilinger Dezső kiállításának sajtóbemutatója. Ma délután nyílik meg a kiállítás a közönség számára. *Reggeli Hírlap* 1940. március 9.; Hwl: Az új Meilinger-képek. Ma nyílik meg Meilinger Béla [Dezső] kiállítása a koronán. *Magyar Élet* 2/56 (1940. március 9.) 4.; Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.; Megnyílt Meilinger Dezső jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/57 (1940. március 10.) 6.

44 Nagy sikere van Meilinger festőművész kiállításának a Koronán. *Magyar Élet* 2/69 (1940. március 28.) 5.

45 Petró Kálmán dr. országgyűlési képviselő nagy érdeklődés mellett nyitotta meg Meilinger Dezső képkiallítását. Nagy sikere van a művész díjnyertes kompozíciójának. *Trianon* 21. (1940. május 6.) 1–2.

33 Meilinger Dezső festőművész kapta a Ráth György-díjat. *Reggeli Hírlap* 1940. január 14.

34 Meilinger Dezső kiállításának sajtóbemutatója. Ma délután nyílik meg a kiállítás a közönség számára. *Reggeli Hírlap* 1940. március 9.

35 Meilinger nevét „az elsősorban említendő közt” jegyezték fel. A Múcsarnok ünnepi tárlata. *Függetlenség* 1939. december 17.; Az 5. oldalon az Új kenyér reprodukciója látható. *Pest* 1939. december 18.

36 A Múcsarnok téli tárlata. Újság 1939. december 16.

37 Téli tárlat. *Nemzeti Újság* 1939. december 17.

38 A Múcsarnok téli tárlata. Újság 1939. december 16.

39 „Miskolcon különösen nagy örömet fog kelteni, mert a kitüntetés egy oly miskolci művészt ért, akét a város művészetkedvelő és méértő közönsége büszkén vall a magáénak, s akének vitathatatlanul nagy kvalitású művészete dísz és fényt jelent Miskolc nevén.” Meilinger Dezső kitüntetése. *Magyar Jövő* 22/4 (1940. január 6.) 2.; Meilinger Dezső festőművészt a Zala-éremmel tüntették ki. *Magyar Élet* 1940. január 6.; Meilinger Dezső festőművész kapta a Képzőművészek Egyesületének Zala-érmét. *Reggeli Hírlap* 1940. január 6.

40 Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.

4. kép. Meilinger Dezső: Nagypéntek (1940, tempera, vászon, 230×373 cm, j. j. l.: Meilinger 940, Miskolc-mindszenti Római Katolikus Plébánia.) Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 4. Dezső Meilinger: Good Friday (1940, tempera on canvas, 230×373 cm, signed lower right: Meilinger 940, Miskolc-Mindszent Roman Catholic Parish.) Photo by István Kiss Tanne

számát. [...] Kezdeményezője volt a miskolci művésztelep megalapításának, amivel elvülhetetlen érdemeket szerzett. Meilinger mindig hű maradt ehhez a városhoz és akkor sem akart elmenni innen, amikor a Képzőművészeti Főiskolán tanári állást ajánlottak fel neki. [...] Ez a kiállítás – amint egyöntetűen megállapítottuk – Meilinger összes eddigi tárlatai között a leggazdagabb, a legszebb.”⁴⁶ A miskolciak figyelmét és a tárlat sikerét érzékelteti az újabb újságírói beszámoló: „Nem volt még példa rá Miskolcon, hogy kiállítás iránt nagyobb érdeklődés nyilvánuljon meg, mint amilyennel a közönség Meilinger festőművész jubileumi kiállítását a harmadik hetében is állandóan látogatja. Pedig még mindig nagyon sokan nem nézték meg olyanok, akik máskor sohasem hiányoztak a látogatók névsorából.”⁴⁷

46 Megnyílt Meilinger Dezső jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/57 (1940. március 10.) 6.

47 Nagy sikere van Meilinger festőművész kiállításának a Koronán. *Magyar Élet* 2/69 (1940. március 28.) 5.

MEILINGER DEZSŐ NAGYPÉNTÉK CÍMŰ TRIPTICHONJA

Meilinger Dezső másik nagyméretű triptichonját, a Nagypéntek címűt (4. kép) 1939 nyarától másfél éven keresztül festette a miskolci Királyi Katolikus Fráter Gimnázium műtermében, ahol 1950-ig rajztanárként dolgozott. A kép középső tábláján, jobb oldalon lent látható a festő szignója az elkészülés évével, az 1940-es évszámmal. A novecento mestere nagyméretű, három részre osztott festményén a Biblia alakjait hétköznapi magyar emberekként ábrázolta. Kompozíciójának főalakja a keresztre feszített Krisztus, az előtte álló római századost magyar honvéd testesíti meg, a bal oldalon a ministránsruhába öltözött fiú az egyházat képviseli, mellette állnak a magyar parasztok, egyikőjük cifraszűrt visel. A jobb oldalon a magyar búcsús asszonyok típusai és a magyar leány alakja látható. A *Magyar Élet* 1941. november elsejei számában maga a festőművész nyilatkozott a festés folyamatáról: „A legproblémásabb Krisztus

megfestése volt, ami egy nyár alatt készült el. Egy vasgyári munkásról mintáztam, [aki] szabályszerűen elkészített keresztben függött. – Rendszerint 10-15 percig bírta, amiből 8-10 perc alatt düledtek ki az izmok vagy lanybultak el, így festésre kb. 5 perc jutott.” Rendkívül nagy munkát jelentett a hosszú és aprólékos megfigyelés. „Nekem a munkában meggyötört aszkéta test adta a témát Krisztus alakjának elkészítéséhez, [amely] a magyar nép sorsával, testi elgyötörttségével egyezik meg.”⁴⁸ A magyar népies pikktúra képviselőjeként Meilinger Dezső hűen tükrözi festészetében a magyarság lelki világát.⁴⁹ Alkotását a természetes alakfestés, karakteres portrék, határozott rajzi elemek, életképszerűen beállított csoportok, a keresztre feszített középpontba helyezése, a tájábrázolás (a kéttornyú templom elmosódó fehér foltja) háttérbe szorulása, száraz festésmód, világos színek, dekoratív színes foltok és színvilág jellemzi. Festménye a két világháború közötti magyar egyházművészeti törekvések stiláris képi elemeit hordozza.

A Nagypéntek című képet Budapesten, a Műcsarnokban mutatta be 1941 tavaszán az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 80 éves fennállását ünneplő jubiláris csoportos tárlaton, ahol Esterházy-(életkép) díjat kapott, ami pénzjutalommal is együtt járt.⁵⁰ A miskolciak a Korona szállóban láthatták első ízben 1941. november 8-án megnyílt egyéni kiállításán.⁵¹ Meilinger több tanulmányt is készített nagyméretű festményéhez, melyek közül az Ecce homo ismert.

1944-től festményeit ládákban helyezte el Egerben, a Mecset utca 7. szám alatti szülői ház udvarán „az ereszet alatt”, ahogy emlékirataiban írja. „Egy alkalmi teherautó rakományaként kerültek vissza Miskolcra, 1948 nyarán.”⁵² Alkotásai nagyméretű festményeivel együtt 1949. október 14-ig a művésztelepen voltak, majd kilakoltatását követően, 1950 februárjában kerültek át a Fráter Gimnázium Dayka Gábor u. 4. szám alatti épületébe.

Meilinger Dezsőt áthelyezték a Gépipari Technikumba,⁵³ ezért a gimnáziumból is el kellett hoznia féltve őrzött műveit, amelyek végül 1951. január 31-én kerültek biztonságos helyre, saját lakásába, a Déryné utcába.⁵⁴

A mindszei plébánia 1956-os leltára említi először a nagyterem falán függő háromrészes, de egy témát megörökítő Meilinger-festményt, valamint a Szűz Mária-képet – amit szintén ő festett – az egyéb leltári tárgyak között a VIII. pontban.⁵⁵ Az 1980-as jegyzék szerint az utóbbi kép az 1949-re tervezett Mária-napokra készült, szintén a nagy ebédlő oldalfalán elhelyezve jegyezték be a bekeretezett triptichonnal együtt, utóbbit Magyar Golgota címen.⁵⁶ Az 1940-es összesített tárgylista csak az Erzsébet kórház belgyógyászati osztályának földszintjén lévő római katolikus kápolnában említi „az oltár felépítményébe üveg alatt beillesztett töviskoszorús Krisztus-fejet ábrázoló tempera oltárképet (Meilinger Dezső miskolci festőművész alkotását).”⁵⁷ A többi mindszei plébániai leltárban nem szerepel a triptichon.

A Nagypéntek című alkotás tehát 1951 és 1955 között kerülhetett a mindszei plébániára, valószínűleg ajándékozással. Semmilyen dokumentumot nem találtam erre vonatkozóan sem a levéltárban, sem a miskolc-mindszei plébánia adattárában. Ellenben az ismert, hogy Meilinger Dezső jó kapcsolatban állt a Mindszenten szolgáló papokkal, így Viezer Józseffel is, aki 1940–1955 között volt itt plébános. Az apát-kanonok 1951-ben bízta meg a festőt a templom

48 Kereszten függő gyári munkásról festette a díjnyertes „Nagypéntek” Krisztus-alakját Meilinger Dezső. Hatalmas kompozíciójáról és jövő heti kiállításáról beszél Miskolc nagynevű festőművésze. *Magyar Élet* 3/250 (1941. november 1.) 7.

49 Tyukodi Császár József: Beszélgetés a művésszel a művészetéről. *Magyar Jövő* 24/286 (1942. december 18.) 6.

50 Meilinger Dezső kiállítása. *Magyar Jövő* 23/255 (1941. november 8.) 4.; Meilinger Dezső festőművész herceg Eszterházy Pál 1000 pengős díjának nyertese. *Magyar Jövő* 23/67 (1941. március 22.) 4.

51 Meilinger Dezső kiállítása november 8-án nyílik meg a Koronán. *Magyar Élet* 3/248 (1941. október 30.) 4.

52 *Emlékirataim* 1951. február 1. 25.

53 „Király Jenő az idei megbízott igazgató közölte velem, hogy a Malinovszkij (Soltész Nagy Kálmán) utcai gépipari középiskolába osztottak be. Így tekintettel arra, hogy egyetlen órát sem tudnak számomra biztosítani, a mai napon megszüntem a miskolci Fráter Gimnázium tanári karának tagja lenni. 14 évet tanítottam az intézetben. Szép volt! Sajnálom.” *Emlékirataim* 1950. augusztus 16. 39.

54 *Emlékirataim* 1952. november 19. 41.

55 Miskolc-mindszei plébánia és templom, kápolna leltárai. 1956. március 4. 13., Átadó: Viezer József főesperes, apát-kanonok, átvevő: dr. Száva János főesperes, apát-kanonok. EFL Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1943–1963., 801/1956.

56 Leltár a miskolc-mindszei róm. kat. egyházközség ingó és ingatlanjairól. 1980. július 8. 5., Átadó: dr. Száva János főesperes, apát-kanonok, átvevő: dr. Kovács Endre segédpüspök. EFL Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1964., 1712/1980.

57 A miskolci-mindszei plébánia és a plébániához tartozó templomok, kápolnák és kisebb alapok leltára. 1940. június 29. 18., Átadó: Kronberger József főesperes, apát-kanonok, átvevő: Viezer József apát-kanonok. EFL Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1938–1942., 1589/1940.

stációképeinek elkészítésével.⁵⁸ Utódja, Száva János és 1965–76 között a káplánja, Holczer József szintén ismerték Meilinger Dezsőt és jó barátai voltak. Hasonlóképpen a festő özvegye, Thuránszky Erzsébet is, aki a Ráth-díjjal⁵⁹ és a Zala-éremmel⁶⁰ elismert Új kenyér című triptichont más festményekkel együtt a selyemréti plébániának és plébánosának, Holczer atyának⁶¹, a család jóbarátjának ajándékozta.⁶² Valószínűleg hasonló módon került a miskolc-mindszenti plébániára a Nagypéntek című triptichon is még a festő életében.

A MISKOLC-MINDSZENTI APÁT-KANONOKOK PORTRÉGALÉRIÁJA

A kilenc darabból álló apát-kanonoki portrégaléria az Avas keleti oldalán, a Kisavas alján álló „alsó-miskolci plébánián” 1847-től plébánosi szolgálatot teljesítő egyházi személyeket örökíti meg (5–12. kép). A sort Ferenczy Imre érseki korlátnok, azaz kancellár képe nyitja, akit 1847-ben választottak meg alsó-miskolci lelkésznek. Ezt követően nagyon hamar címzetes kanonokká nevezték ki, majd 1857-ben egri kanonoki rangra emelkedett (NEMES 1864, 363). Dr. Berkes László címzetes apát, kanonok, pápai prelátus portréja a sorozat utolsó darabja, aki 2011-ig irányította a mindszenti plébániát.⁶³ Az arcképcsarnok hiányzó darabja Beller József arcképe, aki 1857–1886 között tevékenykedett alsó-miskolci plébánosként. A miskolc-mindszenti plébánia 1940-es leltára nem említi ábrázolását az elődök között, de arany keresztjét, valamint ametisztkövel és gyémánttal kirakott aranygyűrűjét feljegyezték. (Mári-

ássy Sándor és Szalai Barkóczy László báró portréit viszont felsorolták, de ezek már az 1980-as leltárban nem szerepelnek.) A portrégaléria szisztematikus sorozatként való gyarapítása valószínűleg Zábrátzky György apát-kanonok idején fogalmazódhatott meg, ugyanis 1921-től az egri érsek intézkedése folytán a mindszenti plébános az egri főkáptalan mesterkanonokja lett. A portrégaléria műfaján keresztül joghatóságuk folytonosságát igyekezett reprezentálni.

Zábrátzky György, Kemenes Kronberger József és Viezer József apát-kanonokok arcképei szignáltak, Faragó Zoltán miskolci portréfestő kézjegyével ellátottak, de évszám nélküliek. A művész valószínűleg az 1920-as években festette a Zábrátzky- és Kronberger-portrékat, viszont a Viezer-képmás csak az 1940-es években készült el.⁶⁴ A Zábrátzky- és Kronberger-képek Faragó Zoltán művei közül az 1920-as évekbeli portrékkal, míg a Viezer-kép az 1940-es évekbeliekkel mutat stílári konszisztenciát tónusában, kidolgozottságában.

Faragó Zoltán⁶⁵ (Miskolc, 1898–Miskolc, 1970) a két világháború közötti miskolci portréfestészet legtermékenyebb alakja, a város társadalmi elitjének divatos portréistája, autodidakta művész volt (13. kép). Megrendelői között magánszemélyek, intézmények, egyházak – például a miskolci minorita rend – egyaránt előfordultak. Számos portré született ecsetje nyomán, többek között megfestette 1930 körül Plank Sándorné Telepy Antónia – Telepi György színész és festő lánya – arcképét, illetve 1940 körül Ágoston Lászlóné Plank Antónia – Telepi György színész és festő unokája – képét és dr. Ónodyné Ágoston Éva – a Telepy család leszármazottja, tánc- és illemtanár – képmását. 1950 körül dr. Petró Sándor portréját, 1960 körül Önarcképét, valamint Choma József festőművész és Papp Antal püspök (1912–1924) arcképeit (DOBRIK–GYULAI 2000, 23). Egy-két ülést követően fénykép után dolgozott tovább képein, elég hosszasan. A két világháború között már saját fényképezőgéppel rendelkezett, amivel modelleket fotózta.

A szathmári és fogarasi előnevet 1938 után vette fel, amikor a zsidótörvények miatt igazolnia kellett erdélyi származását. A portréért kapott keresetből ő tartotta el a családot – szüleit, testvéreit Miklóst és Margitot is – apja, Faragó Elemér fa- és terménykereskedésének tönkremenetele után. Első feleségétől, a mezőkeresztési kisnemesi családból származó Kiss Klárától két fia született: György és Zoltán, akiket 17 és 15 évesen

58 1951-ben a mindszenti templom keresztútjának elkészítésére kérte fel, amit 1952-ben fejezett be Meilinger Dezső. A képkeretek aranyozott díszítései Urbán József „aranyozó, szobrász mester” munkái (SZABÓ 2004, 51).

59 1939-ben adományozták. HOM KA Meilinger Dezső-kérdőíve.

60 1940. január 5-én kapta. HOM KA Meilinger Dezső-kérdőíve.

61 1990-től 2008-ig plébános, majd ezt követően egy évig plébániai kormányzó, 2009-től nyugállományba vonult.

62 Meilinger Dezső unokájával, Horváthy Judittal készített interjú alapján, Szentendre, 2015.; Később Horváthy Judit is ajándékozott a selyemréti plébániának Meilingerképeket.

63 2011-től 2015-ig dr. Palánki Ferenc egri segédpüspök, 2015 októberétől Lipcsák János plébániai kormányzó teljesített szolgálatot a mindszenti plébánián, majd 2018. augusztus 1-től Juhász Ferenc főszékesegyházi kanonok lett utódjuk, akikről eddig nem készült portré.

64 V. ö. DOBRIK–GYULAI 2000, 23.

65 Anyja Halama Teréz, apja Faragó Elemér volt, két testvére Miklós és Margit.

5. kép. Ismeretlen festő: Ferenczy Imre címzetes kanonok portréja
(olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. n.; papi szolgálat a Mindszenti plébánián: 1847–1857.) Fótó: Kiss Tanne István

*Fig. 5. Unknown painter: Portrait of honorary canon Imre Ferenczy
(oil on canvas, 70×85,5 cm, unsigned, ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1847–1857.) Photo by István Kiss Tanne*

6. kép. Ismeretlen festő: Foltin János (Jászkisér, 1837 – Eger, 1915) egervári prépost, főszékesegyházi kanonok, író portréja (olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. j. l.: olvashatatlan; papi szolgálat a mindszenti plébánián: 1886–1893.) Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 6. Unknown painter: Portrait of János Foltin (Jászkisér, 1837 – Eger, 1915) provost of Egervár, canon of cathedral chapter, writer (oil on canvas, 70×85,5 cm, signed lower right: unreadable, ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1886–1893.) Photo by István Kiss Tanne

7. kép. Faragó Zoltán: Zábrátzky György apát, kanonok, esperes portréja
(1920-as évek, olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. j. l.: Faragó Z.; papi szolgálat a Mindszenti plébánián: 1909–1925.) Fotó: Kiss Tanne István

*Fig. 7. Zoltán Faragó: Portrait of György Zábrátzky abbot, canon, dean
(1920's, oil on canvas, 70×85,5 cm, signed lower right: Faragó Z.; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1909–1925.) Photo by István Kiss Tanne*

8. kép. Faragó Zoltán: Kemenes Kronberger József apát, kanonok, főesperes portréja (1920-as évek, olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. j. l.: Faragó Z.; papi szolgálat a mindszenti plébánián: 1925–1940.) Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 8. Zoltán Faragó: Portrait of József Kemenes Kronberger abbot, canon, dean superior (1920's, oil on canvas, 70×85,5 cm, signed lower right: Faragó Z.; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1925–1940.) Photo by István Kiss Tanne

9. kép. Faragó Zoltán: Vicszer József apát, kanonok portréja
(1940-es évek, olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. b. l.: Faragó Z.; papi szolgálat a Mindszenti plébánián: 1940–1955.) Fotó: Kiss Tanne István

*Fig. 9. Zoltán Faragó: Portrait of József Vicszer abbot, canon
(1940's, oil on canvas, 70×85,5 cm, signed lower left: Faragó Z.; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1940–1955.) Photo by István Kiss Tanne*

10. kép. Ismeretlen festő: dr. Száva János (Jászladány, 1905 – Budapest, 1984) főesperes, apát, kanonok portréja (olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. n.; papi szolgálat a mindszenti plébánián: 1955–1980.) Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 10. Unknown painter: Portrait of dr. János Száva (Jászladány, 1905 – Budapest, 1984) dean superior, abbot, canon (oil on canvas, 70×85,5 cm, unsigned; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1955–1980.) Photo by István Kiss Tanne

11. kép. Ismeretlen festő: dr. Kovács Endre (Egerbakta, 1927 – Eger, 2007) kanonok, nagyprépost, egri segédpüspök portréja (olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. n.; papi szolgálat a Mindszenti plébánián: 1980–1995. Fotó: Kiss Tanne István

Fig. 11. Unknown painter: Portrait of dr. Endre Kovács (Egerbakta, 1927 – Eger, 2007) canon, provost superior, auxiliary bishop (oil on canvas, 70×85,5 cm, unsigned; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1980–1995.) Photo by István Kiss Tanne

12. kép. Gulyás László: dr. Berkes László (sz. Egyek, 1954) címzetes apát, kanonok, pápai prelátus portréja (olaj, vászon, 70×85,5 cm, j. b. l.: Gulyás; papi szolgálat a mindszenti plébánián: 1995–2011.) Fotó: Kiss Tanne István
Fig. 12. László Gulyás: Portrait of dr. László Berkes (born in Egyek, 1954) honorary abbot, canon, Prelate of Honor of His Holiness (oil on canvas, 70×85,5 cm, signed lower left: Gulyás; ecclesiastical service at the Mindszent parish: 1995–2011.) Photo by István Kiss Tanne

13. kép. Faragó Zoltán: Önarckép (olaj, vászon, 60×75 cm, j. n., magántulajdon.) Fotó: Faragó Herta
Fig. 13. Zoltán Faragó: *Self-portrait* (oil on canvas, 60×75 cm, unsigned, private collection.) Photo by Herta Faragó

elvittek a németek, majd hadifogolytáborba kerültek Belgiumban és Angliában. Feleségével együtt fiai után utazott Belgiumba, ahonnan 1946-ban együtt tért vissza a család Miskolcra.

1948-ban⁶⁶ és az 1950-es években rendezte meg a Korona szállóban gyűjteményes kiállításait. Még a harmincas években meghívták festeni Finnországba és Olaszországba, megfordult Nagybányán is, dolgozott a miskolci művésztelepen Csabai Kálmán műtermében. Később testvére, Margit lakásán,⁶⁷ a Széchenyi téren, az egyik szobában kialakított műteremben dolgozott, főként portrékat festett (családtagokról is), tájképeket, akvarelleket, miskolci városképeket, bibliai témákat (Hegyi beszéd és Krisztus az olajfák hegyén), valamint Czinka Pannát, balerinákat, utóbbiakat Viszlai Zoltán képkereskedő adta el vásárokbán.⁶⁸

Berkes László arcképe Gulyás László budapesti festőművész ecsetje nyomán született meg. Három portré – Ferenczy Imre címzetes kanonoké, Száva János apát-kanonoké, Kovács Endre egri segédpüspöké – nem szignált és nem datált, viszont Foltin János prépost, kanonok ábrázolása szignózott, de olvashatatlan a festő neve a kép rossz állapot miatt.

A semleges, egyszínű, egységes háttér előtt főként félalakos álló vagy ülő egyházi méltóságokat ábrázoltak a festők fekete reverendában, körgallérral, azaz mucétummal – ettől eltér Száva János apát-kanonok öltözéke, aki csipkés karing fölött főpapi vállgallért, mozettát visel, jobb térdén fejfedőt, birétumot tart, hasonlóan Berkes László címzetes apát-kanonok, pápai prelátushoz. Cingulumot, reverendát átkötő övet hord az apát-kanonokok többsége, kivételt képez Ferenczy Imre, Foltin János és Száva János. Megjelenik a portrékon a kanonoki Mária Terézia-jelvény, ami két arcképen – Ferenczy Imrén és Foltin Jánosén – nem szerepel, csak mellkeresztet, pectorálét láthatunk öltözkük fölött. Kovács Endre fején segédpüspöki méltóságára utaló, viola színű pileolus, kicsi papi sapka látható.

A portrék elsősorban státuszképként funkcionáltak, ezért kompozíciójukban a környezet, a ruházat, a beállítás megjelenítésével az ábrázoltak kiválóságára, rangjára utaltak a festők, az egyéniség érzékeltetése másodlagos szempont volt a készítés során.

HALÁSZ-HARDIL ELEMÉR: BLAZSEJOVSZKY FERENC APÁT-KANONOK PORTRÉJA

A reprezentációs céllal készült hivatali portrék közül kiemelkedik művészi kvalitásával, ábrázolásmódjával és méretével is a háromnegyed alakos – kilencedik – kép-más, amit Halász-Hardil Elemér festett Blazsejovszky Ferenc egresi apátról, főszékesegyházi mesterkanonokról és íróról (14. kép). Az egyházi méltóságot nagyon egyszerű viseletben – fekete reverendában, fölötté körgallérral, mucétummal, nyakában mellkeresztel, pectoráléval, bal kezének gyűrűsujján apáti gyűrűvel – semleges háttér előtt, ülve ábrázolja a festő. A fej és váll körüli egységes háttérrel világos folt töri meg, ami az ábrázolt személyére irányítja a figyelmet, élénk figyelő tekintetere, nyugodt, méltóságos, bölcs, tiszteletre méltó alakjára. A kép szuggesztív erővel és kiváló technikai tudással megfestett.

1877. augusztus 30-án nevezték ki Blazsejovszky Ferencet plébánossá a Diósgyőri Római Katolikus Plébániára, majd 16 évvel később, 1893-ban az alsó-miskolci plébánián folytatta szolgálatát közel ugyanannyi ideig. A kép megfestésének évében már 21 éve szolgált Miskolcon, így nyilvánvaló, hogy ismerte a cseh származású Hradil családot, annak fejét, Hradil Vince⁶⁹ tábla- és címfestő mestert – akinek szolgálatát a város számos esetben igénybe vette –, és gyermekeit is, akik közül többen választották a festői pályát. Jelenlegi ismereteim szerint a Hradil testvérek közül Elemér, René vagy Rezső, Alajos, Vilmos és Margit festettek.⁷⁰ Bizonyára látta festményeiket és a jó művészi érzékkel és ízléssel megáldott plébános Hradil Elemért választotta ki és kérte fel portréja megfestésére, aki tanulmányai végzése alatt szegény diákként megragadott minden pénzkereseti lehetőséget.

Blazsejovszky Ferenc egresi apátot, főszékesegyházi mesterkanonokot és írot 1898-ban, 55 éves korában örököltte meg a festőnövendék Münchenben, minden bizonnyal fotó alapján. A 25 éves Halász-Hradil Elemér (Miskolc, 1873. április 18. – Kassa, 1948. december 9.) 1898-tól 1901-ig Hollósy magániskolájában végezte tanulmányait Münchenben, az 1898–1899–1900–1901-es évek nyarait pedig a nagybányai művésztelepen töltötte a tehetséges fiatal művész, ahol megismerkedett

66 Faragó Zoltán festőművész arcképfestmény kiállítási katalógusa. HOM HTD 87.27.1.

67 Faragó Margit főként csendéleteket festett a lakásában kialakított műteremben, amit Zoltánnal együtt használtak. Faragó Herta szíves közlése alapján, 2016. augusztus 9.

68 Faragó Herta szíves közlése alapján, 2016. augusztus 9.

69 Egyes források szerint Venczel. MNL BAZML IV. – 1905. c. Miskolc Város Tanácsának iratai 2234/1898., 3492/1902.

70 MNL BAZML IV. – 1905. c. Miskolc Város Tanácsának iratai 7406/1894., 4800/1907.

14. kép. Halász-Hradil Elemér: Blazsejovszky Ferenc (Sály, 1843. október 27. – Eger, 1933. május 9.) egresi apát, főszékesegyházi mesterkanonok, író portréja (1898, olaj, vászon, j. j. k.: Hradil Elemér München 1898.; papi szolgálat a Mindszenti plébánián: 1893–1909.)
Fotó: Kiss Tanne István

*Fig. 14. Elemér Halász-Hradil: Portrait of Ferenc Blazsejovszky (Sály, 1843. október 27. – Eger, 1933. május 9.) abbot of Egres, master canon of cathedral chapter, writer (1898, oil on canvas, signed middle right: Hradil Elemér München 1898; ecclesiastical service at the Mindszenti parish: 1893–1909.)
Photo by István Kiss Tanne*

az impresszionizmussal, a szabadban való festéssel, a fény-árnyék-színek problematikájával (RÉTI 1994, 164–165). Később a hazai plein air-festészet és a luminizmus egyik markáns képviselőjévé vált.

A helyi sajtó 1901-es közlése szerint ebben az évben is találkozhatunk miskolciakkal Münchenben: „*Ott tanulnak a már jó hírnévvel bíró Hradil Elemér és most került oda Hidvégi Géza is, tanfelügyelőnk fia. Mindkettő a jeles Hollósy-féle festőiskolának tagja. [...] Így Hradil Elemér, kit arckép festésze után közönségünk előnyösen ismer, részt vett a világhírű Lenbach-féle kiállításon s pedig két tanulmányfajjal és egy tájképpel. A kiállított művekről a müncheni legelőkelőbb lapok (Münchener Neuste Nachrichten és a Münchener Zeitung) bizelgő bírálatot közöltek.*”⁷¹

Halász-Hradil Elemér művei 1898-tól kezdve rendszeresen szerepeltek a jelentős országos képzőművészeti tárlatokon. Első önálló kiállítását 1902-ben rendezte meg Kassán, amelyik évben a Halász előnevet is fölvette. Három évvel korábban a Blazsejovszky-portrét – jobb oldalon középen – még Hradil Elemér aláírásával látta el, szignózta. A nagybányai festők kiállításán különteremben állítottak ki a Hollósy-féle festőiskola növendékei 1898-ban, akik közül a Pesti Napló kiemelte az öt leghatékosabbat, köztük Hradil Elemért is.⁷²

A Kassán letelepedett művész Miskolcon gyakran és szívesen időzött, és a városi hivatalok felkérésére portréfestői feladatokat teljesített, többek között megfestette Pfliegler József Ferenc arcképét 1905-ben, Horváth Lajos arcképét 1912-ben, Báró Vay Elemér és Kubik Béla képmásait 1914-ben, Tisza István arcképét 1923-ban és 1927-ben, Neumann Adolf képmását 1924-ben. Elsősorban portréfestőként ismerték, de emellett tájképeket is készített.⁷³

Blazsejovszky portréja aranyozott keretben az 1940-es leltár szerint végrendeleti hagyományként került Miskolc-Mindszentre és az ebédelőben az elődök portréi között kapott helyet.⁷⁴

71 Miskolcziak Münchenben. *Borsod-Miskolczi Közlöny* 19/5–1868. (1901. január 17.) 2.

72 A magyar szecesszionisták. *Pesti Napló* 49/349. (1898. december 18.) 3.

73 <http://kulddb.digitalismiskolc.hu/?p=108> (utolsó letöltés: 2017. május 1.)

74 A miskolci-mindszenti plébánia és a plébániához tartozó templomok, kápolnák és kisebb alapok leltára. 1940. június 29. 18., Átadó: Kronberger József főesperes, apát-kanonok, átvevő: Vizez József apát-kanonok. EFL Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1938–1942. 1589/1940.

KI VOLT BLAZSEJOVSZKY FERENC?⁷⁵

1843. október 2-án született Sály községben. Iskoláit Miskolcon és Egerben végezte. 1866-ban szentelték pappá. 1865 októberében Kotz József lovag és császári királyi kapitány kérésére fia mellé nevelőnek nevezte ki az egri érsek Miskolcra, azzal a feltétellel, hogy az őt megillető ellátáson felül tiszteletdíjban részesül. 1866-ban Kállay Zoltán Ödön országgyűlési képviselő, Heves vármegye főispánja és felesége gyermekei mellé keresett tanítót az egri papnövendékek közül, aki már végzett, de káplánként még nem szolgált. Bartakovich Béla érsek úr házi nevelőként szintén őt ajánlotta. Kiscserén a képviselő két fiát, Zoltánt – a későbbi hevesi főispánt – és Rudolfot – aki a nyíregyházi kórház főorvosa lett – tanította október 15-től.⁷⁶

Az egy év letelte után Blazsejovszky Ferenc kérte segédlelkészi kinevezését az érsek úrtól 1867. július 28-án írott levelében.⁷⁷ Szeptember 4-től kezdte meg káplánként szolgálatát Kápolnán, majd 1868. szeptember 9-től Jászpatiba helyezték (RUSVAY 2003, 280).⁷⁸ 1869. november 24-én nevezték ki plébánosnak Hejőbábara a Bük Zsigmondné⁷⁹ kezdeményezésére alapított plébániára, ahol hét évig, 1876-ig végezte munkáját.

75 Blazsejovszky Ferenc papi szolgálata a miskolc-mindszenti plébánián: 1893–1909.

76 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1218/1865.; Kinevezés. Borsod-Miskolczi Közlöny 14/75-1108. (1893. szeptember 17.) 2.; (Az Alsó Miskolczi... 1909, 7–8).

77 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1169/1867.

78 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1256/1868.

79 1869-ben özv. Bük Zsigmondné született Sebe Terézia vetette fel önálló plébánia alapítását, „*agg napjainak és az ot-tani róm. kat. embertársainak vigasztalására r. kat. lelkészi állomást alapítani óhajtván*”. Paplak céljaira egy lakóházzal ellátott telket, a lelkész javadalmazására szántóföldet ajánlott fel. A telket özv. Bük Zsigmondné Orosz Károlynétól és leányaitól, illetve Büdy Kálmánétól és Bay Antalnétól vásárolta 4353 négyszögöl kiterjedéssel és lakóházzal együtt. A szántóföld 74731 négyszögölnyi volt. A telek Terézia asszony férjének nagyapja, id. Bük Zsigmond által 1773-ban alapított templommal – melynek felújítására egy 1000 Ft-os alapítványt is létrehozott Bük Zsigmondné – szemben állt. Az egri érsekség az alapítással kapcsolatos vizsgálatok lefolytatása és az érdekelt felek megkérdezése után engedélyezte a bábai parókia megalapítását, Nemesbikket, Szakáldot pedig Bába filiájává tette, majd később Hejőpapit és Igricit is hozzácsatolták (TAKÁCS–KOVÁCS 2002, 220–221; SOÓS 1985, 105).

1870-ben írt levelében kéri az érsek úr támogatását éves biztos fizetéssel vagy segélypénzzel a parókia szűkös anyagi helyzete miatt.⁸⁰ Az anyagi támogatás megérkezéséről tanúskodnak a köszönő levelek 1871-ből és a következő évekből (1874–1875–1876) szintén.⁸¹ Bük Zsigmondné 1870-ben az érsek úrhoz írt levelében szerencsésnek tartja, hogy Blazsejovszky Ferenc lett a plébánosuk és nagyon pozitív jellemzést ad róla: „*Ez a fiatalember korától alig várható lelki nyugalommal és szülárdsággal ernyedetlenül munkálkodik az Úr földjébe.*”⁸² Ugyanebben az évben tette le Blazsejovszky Ferenc jeles eredménnyel a lelkészképesítő vizsgát.⁸³

Az egri érsek 1877. április 16-án írt körlevelében értesítette a klerikusokat, hogy a diósgyőri plébánia plébánosa, Driszner József 1877. április 5-én meghalt, és a megüresedett hely betöltésére a Kincstár mint kegyúr pályázatot írt ki. A Kincstár kegyurasága alatt álló diósgyőri plébániára⁸⁴ a plébánost a mindenkori pénzügyminiszter nevezte ki, természetesen kikérve az egri érsek véleményét a kiírt pályázatra jelentkezett egyházi személyekről. 1877. július 23-án kelt levelében a miniszter Blazsejovszky Ferenc kinevezéséről értesítette dr. Samassa József egri érseket, aki 1877. augusztus 30-án írt hivatalos levelében közölte a diósgyőri lelkészi kinevezést az érintettel és egyben utasította a hejőbábi plébánia átadására – amit az ideiglenesen megbízott Fekete Miklós emődi káplán kapott meg –, illetve a diósgyőri plébánia leltár szerinti átvételére. Blazsejovszky Ferenc 16 éven keresztül, 1877. augusztus 30-tól 1893-ig szolgált diósgyőri plébánosként.⁸⁵

1893-ban nevezték ki Foltin János prépost-plébánost egri kanonokká, akinek megüresedett helyére, a kincstár kegyurasága alatt álló alsó-miskolci plébánia javadalmaira pályázatot írtak ki. A négy pályázó közül Blazsejovszky Ferenc – 1882. július 27-én kinevezett

– kerületi alesperes, későbbi apát nyerte el az alsó-miskolci hitközség plébániáját.⁸⁶ Minősítésében ez állt: „*Élénk kötelességérzet, lelképásztori buzgalom, példás viselet, képzettség, művelt tapintatos modor, melyek őt e plébániára legalkalmasabbnak bizonyítják.*”⁸⁷

Kinevezéséről a helyi lapok is írtak, a *Borsod-Miskolczi Közlöny*⁸⁸ 1893. július 16-ai számában ez jelent meg: „*A plébános urat mint nagyműveltségű, toleráns és a társadalmi ügyek iránt melegen érdeklődő férfit ismerjük, miért is kineveztetését – mely immár rövid idő kérdése – őszinte örömmel óhajjuk és üdvözöljük.*” Egy évvel később, 1894 júliusában Foltin János⁸⁹ kanonok iktatta be ünnepélyesen⁹⁰ Blazsejovszky Ferencet az alsó-miskolci plébánia javadalmaiba.⁹¹

Ugyanebben az évben május 10-én adományozta a király Blazsejovszky Ferencnek a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett egresi címzetes apátságot, amire 1893. szeptember 15-én terjesztették fel.⁹² Szintén ebben az évben, október 27-én alakult meg a Diósgyőri Kaszinó Egyesület, aminek elnökévé is őt választották.⁹³

A századfordulót követően, 1908. szeptember 22-én érseki felterjesztés alapján a király Blazsejovszky Ferencnek adományozta az egri főkáptalanban megüresedett mesterkanonoki javadalmat.⁹⁴

Blazsejovszky irodalmi tevékenysége már ekkor közismert volt. Írásai és fordításai jelentek meg a Katolikus Néplapban, a Borsodban, az Egri Egyházmegyei Közlönyben és a Jelenkor című periodikában.⁹⁵ Művelt

80 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1236/1870.

81 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 171/1871, 986/1874, 1357/1875, 1756/1876.

82 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1236/1870.

83 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 4185/1893.

84 A 13 pályázó közül Blazsejovszky Ferenc kapta meg a plébániai kinevezést. 1882. augusztus 10-én iktatták be tisztviselőjébe, amikor ünnepélyes hitvallást és esküt tett. EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3403/1887.

85 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 2024/1877.

86 Kinevezés. *Borsod-Miskolczi Közlöny* 11/75–1108. (1893. szeptember 17.). 2.

87 Származási és minősítési táblázat az üresedésben lévő alsó-miskolci plébánia javadalmára pályázó egyházi férfiakról. EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz., Blazsejovszky Franciscus 4185/1893.

88 11/57–1090. 2.

89 Foltin János: Kracker János Lukács festőművész emlékének felelevenítése. I. kötet, fűzve. 141. tétel a plébániai könyvtár leltárában. A miskolc-mindszenti plébánia és a plébániához tartozó templomok, kápolnák és kisebb alapok leltára. EFL Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1938–1942. 1589/1940.

90 Blazsejovszky Ferenc esküt tett és elmondta hitvallását.

91 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3691/1894.

92 Blazsejovszky Ferencnek adományozott apáti méltóságról szóló levél, 1894. május 10. EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz., Blazsejovszky Franciscus 2055/1894.

93 *Borsod-Miskolczi Közlöny* 11/87. (1893. október 29.). 2.

94 EFL Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 6190/1908.

95 Kinevezés. *Borsod-Miskolczi Közlöny* 11/75–1108. (1893. szeptember 17.). 2. Megjelent munkája „A hazafias nevelés

és tájékozott emberként érdekelték korának legújabb technikái újításai is a kultúra és művészet mellett. Az 1885-ös év jelentős eseménye volt a budapesti országos kiállítás megrendezése.⁹⁶ 1885. szeptember 16-án szerette volna megnézni a tárlatot, engedélyt is kért az 5-6 napos eltávozásra az érsektől, de hirtelen közbejött betegsége miatt nem tudott elutazni.⁹⁷

Az alsó-miskolci plébánia életében elvülhetetlen érdemeket szerzett. Nevéhez kötődik a Vörösmarty utcai elemi iskola felépítése, a római katolikus algimnázium főgimnáziummá válása és a kor igényei szerinti kiépítése, valamint a mindszenti templom renoválása és a parókia folyosóval bővítése. Támogatta a Római Katolikus Nőegyletet. Szép sikereket ért el tanügyi munkásságával az érseki leányiskola, a polgári iskola és valamennyi miskolci római katolikus elemi iskolák igazgatójaként. Meggyőzte a vármegye és a város vezető férfijait arról, hogy a város legnépesebb római katolikus felekezetének céljait hasonlóképpen méltányos módon támogassák, mint az evangélikus, református főgimnázium felépítését, amelyhez tekintélyes összeggel járultak hozzá (AZ ALSÓ-MISKOLCZI... 1909, 8–9).

1906. október 28-án érkezett meg Miskolcra a II. Rákóczi Ferenc hamvait szállító vonat. A fogadásán Tarnay Gyula alispán mondott ünnepi beszédet, ezt követően Blazsejovszky Ferenc apát-plébános szentelte be a hamvakat, majd Thuróczy Pál ózdi evangélikus esperes imáját követően a vasúti kocsit ajtaját bezárták és a vonat megindult Kassa felé (GYULAI 1988, 392). Egy évvel később, 1907-ben kapta meg Blazsejovszky Ferenc és Bóka Ede a confráteri (a minorita szerzetesrend tiszteletbeli tagja) kinevezést.⁹⁸ 11 évig volt virilis (legtöbb adót fizető) tagja a városi önkormányzat testületének

feladatai” címen is a Népművelő 45-46. számában.

96 A kiállításon „csak a magyar korona területén belül és az ország területén kívüli magyarok által termelt és előállított cikkeket állíthatók ki. Azonban az ország iparára nézve rendkívül fontos, hogy megismerkedhessék a haladoitabb külföldi iparának munkagépeivel és eszközeivel, amelyeknek megbonosítása az országra nézve csak jótékony lehet. Ezen szempontból kiindulva, az idevágó külföldi tárgyak is bebocsátatnak a kiállításra és annak egy külön osztályát, a nemzetközit képezik, amelynek vezetése és rendezése egy külön bizottságra bízott.” A tárlaton 32 csoportba elosztva pl. mezőgazdasági, gépipari, közlekedési, ruházati, bútorigipari, háziipari, nevelési és közoktatási, valamint képzőművészet szekciókkal találkozhattak az ide látogatók.

97 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3468/1885 és 3757/1885.

98 MNL BAZML XII. 2. A Minorita Rend Miskolci Rendházának, Gimnáziumának és Konviktusának iratai 1711–1942. I. A Rendház iratai. Fasc. IX. 4. doboz 65.

Miskolcon. A három püspökön kívül még három római katolikus plébános – Blazsejovszky Ferenc, Beller József és Foltin János – valamint Hilo Márton evangélikus és Csesznok József református lelkész került be a virilis egyházi személyek csoportjába.⁹⁹ Százezer koronás felajánlásával Blazsejovszky indította el a miskolci egyesületek székházának tervezését (DOBROSSY 2003, 849).

1909. április 11-én ért véget miskolci szolgálata, miután kinevezték az egri székes főkáptalan egyik kanonoki helyére (AZ ALSÓ-MISKOLCZI... 1909, 16) és az egri angolkisasszonyok rendkívüli gyóntatójává.¹⁰⁰ Szintén ebben az évben, április 17-én lett tanfelügyelő,¹⁰¹ illetve a római katolikus leányiskola és nőtanító képzőintézet igazgatója, Katinszky Gyula prépost kanonok helyett, akinek egészségi állapota megromlott.¹⁰² Két évvel később betegsége miatt felmentik e posztokról és utódjának Michalek Manó kanonokot nevezik ki,¹⁰³ majd 1914-ben rendkívüli gyóntatói tisztsége is megszűnik betegsége miatt.¹⁰⁴ A király 1915 júniusában hagyja jóvá pankutai főesperességi előléptetését.¹⁰⁵ Áldozópappá szentelésének 50. évfordulóját, aranymiséis áldozópapságát 1916. december 18-án ünnepelte.¹⁰⁶

Gyakran jótékonykodott és számos támogatást ajánlott fel többek között a hadirokkantak számára kertes ház építésére,¹⁰⁷ valamint az érseknek az egri érseki Lyceum helyreállítására¹⁰⁸ és az alsó-miskolci Katolikus

99 Dr. Tóvári Judit: Köztisztviselők <http://old.ektf.hu/~tovarij/koztisztv.htm> (utolsó letöltés: 2017. május 1.)

100 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1998/1909.

101 1909–1911 között volt az Egri Főegyházmegye Tanfelügyelői Hivatalának főtanfelügyelője. <http://lexikon.katolikus.hu/E/EgriFőegyházmegyeTanfelügyelőiHivatala.html> (utolsó letöltés: 2017. május 1.)

102 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 2000/1909.

103 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3652/1911.

104 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 6238/1914.

105 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 2425/1915, 2469/1915.

106 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 5638/1916.

107 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3387/1917.

108 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3679/1923.

Otthon építésére.¹⁰⁹ Az alsó-miskolci plébánia területén létesítendő otthon építésére 1924-ben szintén felajánlott egy jelentős összeget,¹¹⁰ majd egy évvel később ismét adományozott erre a célra.¹¹¹ Blazsejovszky Ferenc alsó-városi plébánosként már tervezte a plébániához kapcsolódó Katolikus Otthon megépítését. Törekvését egyik későbbi utódja, Kronberger József karolta fel, aki 1926. június 11-én engedélyt kért az építésre a Zárda u. 12. szám alatti telken. A telekvásárláshoz jelentős adományokkal járult hozzá Blazsejovszky Ferencen kívül Zábrátzky György is.¹¹²

Barankovics Istvánt, a Ciszterci Rend Egri Katolikus Főgimnáziumának tanulóját is támogatta anyagilag 1925-ben, aki a kereszténydemokrácia hazai úttörője volt, majd a II. világháború után a Demokrata Néppárt főtitkára. 1949-ben a Rákosi-féle pártvezetés emigrációba kényszerítette (SZECSKÓ 2010, 64).

Blazsejovszky Ferenc 1931-ben betegsége miatt ismét kérte (mint 1926-ban is, 84 évesen) felmentését szolgálata alól, amihez ekkor már orvosi igazolást is csatolt. Végül ebben az évben megkapta az érsektől az engedélyt.¹¹³ 1933. május 9-én halt meg Egerben.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetemet fejezem ki Horváthy Juditnak és Faragó Hertának a személyes interjúkért és a rendelkezésemre bocsátott családi dokumentumokért, fotókért. Lipszák János plébániai kormányzónak, Holczer József címzetes kanonoknak, Horváth István PhD, Kis József, Bodnár Tamás és Bodovics Éva levéltárosoknak, valamint Kerékgyártó Imrének köszönöm a kutatáshoz nyújtott segítséget. Továbbá Pirint Andrea művészettörténésznek, aki felhívta figyelmemet a Herman Ottó Múzeum képzőművészeti gyűjteményében található Kártyázók című festményre és elküldte számomra a kép fotóját és adatait.

109 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3236/1923.

110 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 1391/1924.

111 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 3128/1925.

112 EFL X. fond Acta Parochialia Miskolc-Mindszent 1924–1932. 2536/1926.

113 EFL IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus 2544/1931.

RÖVIDÍTÉSEK, FORRÁSOK

- EFL – Egri Főszékesegyházi Levéltár, Eger
Acta Parochialia Miskolc-Mindszent
IX. fond Acta Personalia 371. rsz. Blazsejovszky Franciscus
HOM HTD – Herman Ottó Múzeum, Helytörténeti Dokumentáció, Miskolc
HOM KA – Herman Ottó Múzeum, Képzőművészeti Adattár, Miskolc
HOM KGy – Herman Ottó Múzeum, Képzőművészeti Gyűjtemény, Miskolc
MNL BAZML – Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára, Miskolc
IV. – 1905. c. Miskolc Város Tanácsának iratai
IV. B. – 1906/b. Miskolc Város Polgármesteri Hivatalának iratai
VIII. 57. 2. kötet, A Tiszáninneni Református Egyházkerület miskolczi Tóth Pál Nőnevelő Intézete Leánygimnáziuma és Lyceuma iratai, Béiratási könyv 1895/6–1908/9.
VIII. 57. 3. kötet, A Tiszáninneni Református Egyházkerület miskolczi Tóth Pál Nőnevelő Intézete Leánygimnáziuma és Lyceuma iratai, I–V. osztály osztályzati könyve 1904–1905. iskolai év.
XII. 2. A Minorita Rend Miskolci Rendházának, Gimnáziumának és Konviktusának iratai 1711–1942. I. A Rendház iratai. Fasc. IX. 4. doboz 65.

Ltsz – leltári szám

[Meilinger Dezső:] *Emlékirataim*, Miskolc (kézirat, magántulajdon)

Miskolc-Mindszent Plébánia Irattára, Miskolc

IRODALOM

AZ ALSÓ MISKOLCZI...

1909 *Az Alsó Miskolczi Róm. Kath. Hitközség Főgondnokának, mint világi elnökének évi jelentése. Az Egyháztanács 1908/1909. évi működéséről és a hitközség kebelében történetekről előterjesztett 1909. évi július 4-ik napján. Klein és Ludvig Könyvnyomdája, Miskolcz.*

DOBRIK István

2006 Miskolc képzőművészete 1918–1948. In Dobrik István (szerk.): *Miskolci művészek: miskolci képzőművészek emlékkiállítása*. Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum, Miskolc.

DOBRIK István–GYULAI Éva (szerk.)

2000 *Miskolci portrék 1750–1950. Miskolc régi képeslapokon*. Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria, Miskolc.

DOBROSSY István (főszerk.)

2003 *Miskolc története 1848–1918*. IV/2. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár – Herman Ottó Múzeum, Miskolc. FERENCZY József dr. (szerk.)

1936–37 *Az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola Évkönyve*. Budapest.

GYULAI Éva

1988 Borsod vármegye Rákóczi hamvainak hazahozatalánál. Adalékok az ünnepek viselettörténetéhez. *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve*, XXV–XXVI. 385–401.

NEMES József

1864 A miskolci plébánia története. II. *Magyar Sion*, 363.

PIPICS Zoltán

[é. n.] *100 magyar festő*. Szent István Társulat, Budapest.

RÉTI István

1994 *A nagybányai művésztelep*. Kulturtrade Kiadó, Budapest.

RUSVAY Lajos

2003 *Jászapáti története*. Jászapáti.

SZABÓ János

2004 A Mindszenti- és a Szent Anna-plébánia története 1920-tól. In Gróf Lajos (szerk.): *Miskolci keresztény közéleti almanach*. Miskolc. 45–61.

SOÓS Imre

1985 *Az egri egyházmegyei plébániák történetének áttekintése*. Szent István Társulat, Budapest.

TAKÁCS László–KOVÁCS Zsolt

2002 *Hejőbába története*. Hejőbába.

SZECSKÓ Károly

2010 Adalékok Barankovics István [1906–1974] egri éveinek történetéhez. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 22/1–2. 64.

FOLYÓIRATOK

Augusztus elejétől Meilinger Dezső Burghardt Rezső [főiskolai] professzor úrral [a művésztelep vezetőjével] Sajócségen töltötte a nyarat. *Magyar Élet* 5/235 (1943. október 17.) 6.

Anyagrendezés. *10-es honvéd újság* II. évf. 1918. 15. 11. HOM HTD Ltsz. 53. 3200.

Dezső jegygyűrüje. *10-es honvéd újság* II. évf. 1918. 15. 12. HOM HTD Ltsz. 53. 3200.

Dezső titokzatos utazása. *10-es honvéd újság* II. évf. 1918. 16. 8. HOM HTD Ltsz. 53. 3200.

D. G.: Ma nyílik meg Meilinger Dezső festőművész gyűjteményes kiállítása a Koronán. *Reggeli Hírlap* 1941. március 1.

Hajdú Béla: Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.

Holnap este fél 6 órakor nyílik meg Meilinger Dezső festőművész kiállítása a Koronán. *Magyar Jövő* 22/55 (1940. március 3.) 3.

Hwl: Az új Meilinger-képek. Ma nyílik meg Meilinger Béla [Dezső] kiállítása a Koronán. *Magyar Élet* 2/56 (1940. március 9.) 4.

Kereszten függő gyári munkásról festette a díjnyertes „Nagy-pétek” Krisztus alakját Meilinger Dezső. Hatalmas kompozíciójáról és jövő heti kiállításáról beszél Miskolc nagynevű festőművésze. *Magyar Élet* 3/250 (1941. november 1.) 7.

Kinevezés. *Borsod-Miskolczi Közöny* 14/75–1108. sz. (1893. szeptember 17.) 2.

Hatvanégy kép az őszi Meilinger-tárlaton. Sajócségyi festményeiről, a temperáról és téli képeiről nyilatkozik Meilinger Dezső. *Magyar Élet* 4/265 (1942. november 22.) 6.

Ma délután nyílik meg Meilinger Dezső festőművész kiállítása a Koronán. *Reggeli Hírlap* 1941. november 8.

Ma este nyílik meg Meilinger Dezső festőművész kiállítása. *Reggeli Hírlap* 1942. november 28.

A magyar szecesszionisták. *Pesti Napló* 1898. december 18. XLIX. évf. 349. sz. 3.

MÁTHÉ: Öt miskolci festőművész kiállítása a Koronán. *Magyar Élet* 5/70 (1943. március 28.) 4.

Meilinger Dezső (1892–1960) emlékkiállítás katalógusa, Borsod-Miskolczi Múzeum – 1986. augusztus–szeptember.

Meilinger Dezső festőművész herceg Eszterházy Pál 1000 pengős díjának nyertese. *Magyar Jövő* 23/67 (1941. március 22.) 4.

Meilinger Dezső festőművész kapta a Képzőművészek Egyesületének Zala-érmét. *Reggeli Hírlap* 1940. január 6.

Meilinger Dezső festőművész kapta a Ráth György-díjat. *Reggeli Hírlap* 1940. január 14.

Meilinger Dezső festőművész kiállítása március 1-én, szombaton este nyílik meg. *Magyar Élet* 3/46 (1941. február 25.) 7.

Meilinger Dezső festőművészt a Zala-éremmel tüntették ki. *Magyar Élet* 1940. január 6.

Meilinger Dezső képművész kiállítása. *Magyar Élet* 3/50 (1941. március 1.) 4.

Meilinger Dezső kiállítása. *Magyar Jövő* 23/255 (1941. november 8.) 4.

Meilinger Dezső kiállítása november 8-án nyílik meg a Koronán. *Magyar Élet* 3/248 (1941. október 30.) 4.

Meilinger Dezső kiállításának sajtóbemutatója. Ma délután nyílik meg a kiállítás a közönség számára. *Reggeli Hírlap* 1940. március 9.

Meilinger Dezső kitüntetése. *Magyar Jövő* 22/4 (1940. január 6.) 2.

Meilinger Dezső kitüntetése. *Katolikus Ösvény* 1940. január 28.

Meilinger Dezső művei között. *Észak-Magyarország* 1986. augusztus 4.

Meilinger Dezső negyedszázados jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/56 (1940. március 9.) 4.

Megnyílt Meilinger Dezső jubileumi tárlata. *Magyar Jövő* 22/57 (1940. március 10.) 6.

Miskolcziak Münchenben. *Borsod-Miskolczi Közöny* 19/5–1868. (1901. január 17.) 2.

A Műcsarnok ünnepi tárlata. *Függetlenség* 1939. december 17.

A Műcsarnok téli tárlata. *Újság* 1939. december 16.

Nagy érdeklődés mellett nyitotta meg Szlávy László dr. helyettes polgármester Meilinger Dezső kiállítását. *Reggeli Hírlap* 1941. november 9.

Nagy Gábor: Hat miskolci festőművész üzeni a nyilvánoságnak, hogy a fegyverek zajában sem hallgatnak a múzsák, nagy életkedvvel festenek és gazdag tárlatokon mutatják be a miskolci közönségnek az új színeket, tájakat és figurális műalkotásaikat. *Magyar Élet* 5/235 (1943. október 17.) 6.

Nagy Gábor: Tíz évig festette és a firenzei kiállításra készült Meilinger Dezső díjnyertes képe. Három véletlen miatt került „Az új kenyér” a Műcsarnok kiállítására – Érdekes beszélgetés képéről és a Ráth György-díjról Meilinger Dezsővel. *Magyar Élet* 2/16 (1940. január 21.) 9.

Nagy sikere van Meilinger festőművész kiállításának a Koronán. *Magyar Élet* 2/69 (1940. március 28.) 5.

- Az Új kenyér, Meilinger Dezső festőművész érdekes felfogású kompozíciója a téli tárlaton. *Pest* 1939. december 18.
- Ünnepélyes keretek közt nyílt meg Meilinger Dezső kiállítása. *Magyar Jövő* 23/256 (1941. november 9.) 4.
- Téli tárlat. *Nemzeti újság* 1939. december 17.
- Petró Kálmán dr. országgyűlési képviselő nagy érdeklődés mellett nyitotta meg Meilinger Dezső képműkiállítását. Nagy sikere van a művész díjnyertes kompozíciójának. *Trianon* 21. (1940. május 6.) 1–2.
- Szigethy Ferenc: Egy Meilinger-képről. *Magyar Jövő* 23/268 (1941. november 23.) 12.
- Tyukodi Császár József: Beszélgetés a művésszel a művészetről. *Magyar Jövő* 24/286 (1942. december 18.) 6.
- Vucskits Jenő: A kenyér. Meilinger Dezső díjnyertes festménye. *Magyar Jövő* 22/55 (1940. március 8.) 2.
- Vucskits Jenő: Az a betyár tempera! Egy-két gondolatszilánk a Meilinger-kiállításról. *Magyar Jövő* 24/288 (1942. december 20.) 4.

HIDDEN TREASURES OF THE MISKOLC-SELYEMRÉT AND MISKOLC-MINDSZENT ROMAN CATHOLIC PARISHES

Keywords: triptych, 'Novecento' movement, Plein Air, luminism, 'Ráth György' Award, 'Zala' medal

One of the masterpieces of the artist Dezső Meilinger, the triptych titled 'New Bread' can be found in the community hall of the Miskolc-Selyemrét Roman Catholic Parish, accompanied by his smaller artworks. Meilinger's another large-scale painting, the 'Good Friday' is the property of the Miskolc-Mindszent Roman Catholic Parish. The Mindszent parish collection also has a series of abbot-canon portraits, a woman's portrait and fresco studies painted by István Takács. Meilinger's 'Good Friday' and the abbot-canon portraits decorated the walls of the auditorium upstairs in the past times. Since the 2013 reconstruction of the parish building only the portraits are in the auditorium. Meilinger's large scale painting is recently in a depository.
[translated by the editor]

Vámosi, Katalin